

1. Länsstyrelserna får ofta kritik för att de slentrianmässigt verkställer beslut omedelbart. Det händer att länsstyrelsen skriver så här i motiveringen:

I förvaltningslagen anges att en myndighet bland annat får verkställa ett beslut omedelbart om ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver det.

Utifrån förarbetena till förvaltningslagen (prop. 2016/17:180 s. 212) anser Länsstyrelsen att vad som anges i 35 § tredje stycket förvaltningslagen om att en myndighet får verkställa ett beslut även ger stöd för myndigheten att bestämma att beslutet ska gälla omedelbart.

2. I regeringens proposition 2016/17:180 En modern och rättssäker förvaltning - ny förvaltningslag står på s. 212

Läkemedelsverket och Kemikalieinspektionen anser att uttrycket gälla bör användas i lagen i stället för uttrycket verkställas. Att ett beslut är verkställbart innebär i snäv bemärkelse att en myndighet får vidta åtgärder för att genomföra beslutet, närmare bestämt för att åstadkomma det faktiska resultat som avses med beslutet. Allmänt anses emellertid att man med verkställbarhet i detta avseende bör kunna jämställa situationer då ett beslut blir gällande på ett sådant sätt att den enskilde därigenom blir skyldig att rätta sig efter den handlingsnorm som beslutet anvisar eller ges en möjlighet att ta i anspråk en frihet att handla på visst sätt, t.ex. utnyttja ett tillstånd att påbörja en åtgärd eller bedriva en verksamhet. Regeringen anser att båda dessa uttryck kan användas med likvärdig betydelse i lagen och ser därför ingen anledning av att frångå utredningens förslag på denna punkt.

2.1. KOMMENTAR

Frågan gällde alltså om man skulle använda uttrycket gälla eller uttrycket verkställa i 35 § nya förvaltningslagen - inget annat. Regeringen ansåg att man med verkställbarhet i detta avseende bör kunna jämställa situationer då ett beslut blir gällande på ett sådant sätt att den enskilde därigenom blir skyldig att rätta sig efter den handlingsnorm som beslutet anvisar. Om länsstyrelsen tolkar det som att myndigheten får bestämma att ett beslut ska gälla omedelbart så är det fel. Den möjligheten* upphörde den 1 april 2019 när vi fick en ny djurskyddsförordning som ersatte den gamla (1988:539). Se nedan.

*) En myndighet får i annat fall bestämma att dess beslut skall gälla omedelbart även om det överklagas (74 § Djurskyddsförordning (1988:539)).

3. HFD beslut den 24 juni 2021, mål nr 4988-20

Djurskyddslagstiftningen saknar numera regler om att beslut enligt lagen får verkställas omedelbart (pkt. 3).

Tidigare fanns bestämmelser om omedelbar verkställighet av beslut på djurskyddsområdet i den numera upphävda djurskyddsförordningen (1988:539). Där angavs att bl.a. beslut om omhändertagande av djur skulle gälla omedelbart om inte den beslutande myndigheten bestämde något annat. Bestämmelserna grundade sig på ett bemyndigande i dåvarande djurskyddslagen (1988:534), enligt vilket regeringen fick meddela föreskrifter om i vilka fall ett beslut enligt regelverket skulle gälla omedelbart även om det överklagades (pkt. 13).

När 1988 års djurskyddslag ersattes av den nu gällande djurskyddslagen (2018:1192) fördes bemyndigandet över till den nya lagen och lagstiftaren synes ha utgått från att länsstyrelserna även i fortsättningen skulle ges möjlighet att skyndsamt omhänderta djur som hålls i strid med ett djurförbud (prop. 2017/18:147 s. 238 f.). Den nya djurskyddsförordningen (2019:66) innehåller dock inte några bestämmelser om när beslut får verkställas omedelbart (pkt. 14).

I avsaknad av särskilda regler i djurskyddslagen och djurskyddsförordningen gäller de allmänna bestämmelserna i 35 § förvaltningslagen om när förvaltningsbeslut får verkställas. Huvudregeln är då att beslut som får överklagas inom en viss tid får verkställas först när överklagandetiden har gått ut och under förutsättning att beslutet inte har överklagats. Av paragrafens tredje stycke framgår dock att ett beslut får verkställas omedelbart om ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver det, men att myndigheten först noga ska överväga om det ändå finns skäl att avvakta med att verkställa beslutet (pkt. 15).

I förarbetena till förvaltningslagen anförde regeringen att en utgångspunkt för regleringen är att rätten att överklaga ett beslut inte får göras meningslös genom att beslutet verkställs innan den enskilde har getts en reell möjlighet att få det överprövat. Det ansågs därför viktigt att utrymmet för att avvika från huvudregeln utformades snävt. Om ytterligare undantag behövdes fick de meddelas i speciallagstiftningen (prop. 2016/17:180 s. 211 och 214) (pkt. 16).

4. Prop. 2016/17:180 s. 326 f.

I förarbetena till bestämmelsen i 35 § FL tredje stycket om när beslut får verkställas omedelbart anges bl.a. att

Med uttrycket väsentligt allmänt intresse avses sådana angelägna samhällsintressen som t.ex. upprätthållande av allmän ordning och säkerhet och avvärijandet av fara för någons liv eller hälsa. Med uttrycket väsentligt enskilt intresse avses exempelvis enskildas intresse av skydd för betydande egendomsvärden. Det är bara när dessa intressen, enligt myndighetens bedömning, verkligen kräver att verkställighet sker omedelbart som detta får ske trots att beslutet inte fått laga kraft. Det kan framförallt handla om fall när det bedöms finnas behov av att avvärja ett akut hot mot liv eller hälsa eller betydande egendomsvärden t.ex. i samband med en naturkatastrof, en skogsbrand, en allvarlig olycka eller liknande. Det kan också handla om fall när det bedöms nödvändigt med omedelbar verkställighet för att undvika ett svårt lidande för ett omhändertaget djur. Myndigheten ska dock i dessa fall alltid göra en avvägning mot enskildas motstående intresse av rättsskydd och möjlighet att få myndighetens beslut överprövat innan det verkställs.